

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้างนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ประการแรกคือ ศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินปี 2528 2535 และ 2542 โดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียมและการตรวจสอบภาคสนาม ประการที่สองคือ การศึกษาบทบาทของแหล่งอุตสาหกรรมต่อการขยายตัวของชุมชนเมือง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ และแบบสอบถาม ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

6.1 สรุปการศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง ปี 2528 พบว่ามีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรมากที่สุด ซึ่งอยู่บริเวณทั้งสองฟากของถนนสุขุมวิทและพื้นที่ตอนในทางรถไฟสายตะวันออก ส่วนพื้นที่เมืองอยู่ตามแนวชายฝั่งทะเลและแนวถนนสุขุมวิท เริ่มมีพื้นที่อุตสาหกรรมเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นในการพัฒนา ในปี 2535 พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน คือ พื้นที่การเกษตร แหล่งน้ำ ป่าไม้และไม่ยืนต้น มีอัตราลดลง ขณะที่พื้นที่อื่นๆ และพื้นที่ว่างเปล่า เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการกว้านซื้อที่ดินจากเกษตรกรของนักลงทุน ทำให้เกิดพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมาก ขณะเดียวกันมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมสูงเนื่องจากเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจดี รัฐมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุน ทำให้พื้นที่เมืองขยายตัวเพิ่มขึ้นตามถนนสุขุมวิท แนวชายฝั่งทะเลและรอบแหล่งอุตสาหกรรม ในปี 2542 การขยายตัวของพื้นที่เมืองมีความชัดเจนมากขึ้น โดยชุมชนกลุ่มนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังขยายตัวมารวมกับชุมชนที่ขยายตัวจากกลุ่มสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ฯ ทางทิศตะวันออก ส่วนด้านทิศเหนือ และทิศใต้ เป็นการขยายตัวตามถนนสุขุมวิท ขณะที่พื้นที่การเกษตรมีจำนวนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นของประชากรต่อการเปลี่ยนแปลงหลังจากมีแหล่งอุตสาหกรรม ที่เห็นว่าการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรมีจำนวนลดลง ขณะที่การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและการขยายตัวของที่อยู่อาศัย มีจำนวนเพิ่มขึ้น

6.2 สรุปการศึกษาบทบาทของแหล่งอุตสาหกรรมต่อการขยายตัวของชุมชนเมือง

การศึกษาการขยายตัวของชุมชนเมือง จากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ พบว่าการมีแหล่งอุตสาหกรรมทำให้มีประชากรอพยพเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานทะเบียนราษฎรท้องถิ่น เทศบาลตำบลแหลมฉบัง ระบุว่า มีจำนวน

ประชากรและจำนวนบ้านเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในตำบลสุรศักดิ์ มีประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุด เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับเขตเทศบาลเมืองศรีราชาและเขตเทศบาลตำบลอ่าวอุดม ซึ่งมีความเจริญมากกว่า และสามารถเข้าถึงได้ง่าย รองลงมาคือ ตำบลบึงและตำบลหนองขาม ซึ่งเป็นที่ตั้งของสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ฯ โรงงานในกลุ่มนี้ต้องการแรงงานผลิตจำนวนมาก ทำให้มีประชากรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ จากการประมาณการของเทศบาล คาดว่าน่าจะมีประชากรแฝงอีกประมาณ 80,000 คน อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลด้วย ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบต่อมวลรวมของจังหวัดชลบุรี สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหลังจากปี 2534 ซึ่งเป็นปีที่เข้าสู่โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกระยะที่ 1 และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี อีกทั้งจากข้อมูลรายรับของเทศบาลตำบลแหลมฉบัง พบว่าในหมวดภาษีอากร มีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่ารายได้จากภาษีอากรจะมีใช้รายได้ที่แท้จริงก็ตาม และเมื่อพิจารณาจากสถานประกอบการในเขตเทศบาล พบว่ามีร้านอาหาร ร้านขายของชำ และหาบเร่แผงลอย เพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าประชากรในพื้นที่มีอำนาจการจ่ายสูงและมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสอบถาม จึงได้สรุปได้ว่า การมีแหล่งอุตสาหกรรม ทำให้ประชากรมีงานทำและมีรายได้มากขึ้น แต่ขณะเดียวกัน ก็ทำให้ค่าครองชีพและรายจ่ายเพิ่มขึ้นด้วย

6.3 วิเคราะห์แนวเหตุผล

จากแนวเหตุผลในการวิจัยที่กำหนดว่า “แหล่งอุตสาหกรรมแหลมฉบังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของชุมชนเมืองบริเวณเทศบาลตำบลแหลมฉบัง” เมื่อได้ศึกษาการขยายตัวของชุมชนเมืองจากสภาพดาวเทียมและการตรวจสอบภาคสนาม พบว่า ในปี 2528 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการพัฒนา พื้นที่เมืองมีการขยายตัวตามแนวชายฝั่งทะเลและแนวถนนสุขุมวิทเท่านั้น แต่ในปี 2535 และปี 2542 พื้นที่เมืองมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในบริเวณรอบแหล่งอุตสาหกรรม ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร มีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่อง และจากการที่แหล่งอุตสาหกรรมได้รับการพัฒนาขึ้น ทำให้เกิดเป็นแหล่งสร้างงานขนาดใหญ่ ดึงดูดให้มีประชากรอพยพเข้ามาทำงานจำนวนมาก มีจำนวนบ้านเพิ่มขึ้นทุกปี และสันนิษฐานว่า ในช่วงนี้น่าจะมีประชากรแฝงอีกประมาณ 80,000 คนเข้ามาทำงานในพื้นที่นี้ และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดและรายรับจริงของเทศบาลก็เพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งสถานประกอบการประเภทร้านอาหาร ร้านขายของชำ และหาบเร่แผงลอยก็เพิ่มขึ้นด้วย จึงสรุปได้ว่าโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่กำหนดให้จังหวัดชลบุรีเป็นเมืองหลักในการพัฒนา และกำหนดให้เทศบาลตำบลแหลมฉบังเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ทำให้พื้นที่นี้กลายเป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ มีประชากรอพยพเข้ามาอยู่มากขึ้น เป็นผลให้ชุมชนเมืองบริเวณเทศบาลตำบลแหลมฉบังขยายตัวขึ้น

6.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีผลทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันและในอนาคตอาจจะมีการขยายตัวในอัตราที่สูงกว่า เนื่องจากนโยบาย แผนงาน และโครงการพัฒนาต่างๆ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายให้สอดคล้องดังนี้

6.4.1 การใช้ที่ดิน เนื่องจากการขยายตัวของเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นการขยายตัวโดยขาดการวางแผน ทำให้ไม่สามารถจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม จึงควรมีการศึกษาและวางแผนการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง เพื่อให้สามารถควบคุมการใช้ที่ดินที่เหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

6.4.2 ด้านที่อยู่อาศัย การพัฒนาพื้นที่โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวนำ จะทำให้เกิดการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย และสิ่งบริการต่างๆ ไว้รองรับ เพื่อป้องกันการเกิดที่อยู่อาศัยแบบชุมชนแออัด

6.4.3 ด้านอุตสาหกรรม ควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบสอดคล้องกับผลผลิตของท้องถิ่นที่เป็นการเกษตรกรรมและการประมง เพื่อส่งเสริมการสร้างงานของท้องถิ่นให้ครบวงจร

6.4.4 ด้านประชากร เพื่อลดจำนวนการย้ายถิ่นของแรงงานจากภูมิภาคอื่นเข้ามาทำงานและจำนวนการว่างงานของประชากรในท้องถิ่น ควรพัฒนาด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของการผลิตภาคอุตสาหกรรม อันจะส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับประชากรในท้องถิ่น

6.4.5 ด้านบทบาทของชุมชน การตัดสินใจเกี่ยวกับบทบาทและทิศทางการพัฒนาชุมชนในอนาคต จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

6.5 ข้อจำกัดการวิจัย

6.5.1 เนื่องจากพื้นที่ศึกษานี้เป็นพื้นที่ที่เพิ่งแยกตัวเป็นเทศบาลในปี 2535 ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเพิ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้น และข้อมูลของพื้นที่ศึกษาก่อนปี 2535 ไม่สมบูรณ์ด้วย

6.5.2 การใช้ภาพถ่ายเทียม มีข้อจำกัดในด้านรายละเอียดของข้อมูล ทำให้ไม่สามารถลงรายละเอียดได้มากนัก แต่สามารถเลือกใช้ภาพถ่ายเทียมในช่วงเวลาที่ต้องการ ทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดศึกษาการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา